

אלא שם לא יימצאו פועלים אחרים, אינו יכול לחזור בו, באם ייגרם לבעל-הבית נזק שאינו ניתן לתקן, הינו דבר האבד. אם כן שבייתה בהלכה מנין.

אמנם, מענו סימוכין „להסיע על קיצתן“, וככל-שכן כשהדבר מפורש בתקנות, שניתנת לפועלים רשות שביתה בשעת הצורך. אבל כל זאת הוא עדין בניגוד לרוח ההלכה. זאת ועוד, המלאכה היא קודש בהשכפת היהדות, בנין ויצירה, שותפות להקב"ה במעשה בראשית, וכו' וכו', ואין השבייה תואמת בשום פנים דרך התורה.

לכון, דרך ההלכה היא, שככל סכטור בין בעל-בית לפועליו, יoba בפני בית-דין חשוב, או בפניו כל גופך אחר שיהיה מקובל ומוסכם מראש על דעת שני הצדדים, ויחוויבו מראש לקבל את החלטתו, כדי שלא להגיע מעולם לשבייה, שהיא הרס וחרבן לפרט ולכלל. ולהיפר, המשכת העבודה באורח סדר, ובנסיבות הראיה תהיה לברכה גם לפועלים, וגם לבעלידים, וגם לכל החברה, כאמור: כי יברך ה' אלקיך בכל מעשה ידיו אשר תעשה.

סה

בדין קציצת אילנות

שאלה:

דרך לימודי מצאתי ברמב"ם כי מלכים פרק ו' הלהה ט' שכחוב: „כל אילן סרך מותר לקוץ אותו אפילו אינו צרי לו“. מבין אני שההנחה שהרמב"ם מניח היא שעצוי סרך אינם מועילים וחשוביים. האם ביום לאור העובדא שمعدניים בתחום האקולוגיה גילו שלעים יש חשיבות לגבי יצירת חמצן באויר, ההלכה תשנה".

תשובה:

ההלה לא תשתנה לעולם, כי היא מובוססת על פרשנות תורה שבכתב, היא תורה שבעליפה שגם היא נמסרה למשה רביינו בסיני. ודבר שאין בו ספק הוא, שנותן התורה הקב"ה ידע הכל וצופה הכל מראש. ואם גם יימצא אי-פעם גילוי מודיע ברור, שיהי נוגד أولי, הלכה מסוימת, נתראה ונעמל בבל בוחנו להסבירו, ובמدة שלא נמצא הסבר, נחליט שدل כח שכלנו להבינו. וכן נעשה גם בנדון דידן.

תחלה ניתנה ראש להבין דברי הרמב"ם שלכוארה מוקשים הם בשלהצטם לו גם יהיו דברי הרמב"ם כפשוטם, היכן נמצא אדם שטורח וعمل לקוץ אילן אם אינו צריך לו, אם כן לשם מה טורה זה, ועוד שמקור ההלכה לא נראה לכוארה כן. שכך נאמר בברייתא: רק עז אשר תדע, זה אילן מאכל. כי לא עז מאכל הוא, זה אילן סרק (שמוטר לקוצצם), וכי מאחר שסופנו לרבות כל דבר מה ת"ל כי לא עז מאכל, להקדים אילן סרק למאכל וכו' (בבא-קמא ע"א). זה המקור להיתר כריתת אילן סרק (וכן אילנות מאכל בשעת צורך ואין זה מתחתנו נושאנו). והלא כאן מדובר במצוור, ובודאי שהוא לצורך, אם כן מניין לו להרמב"ם איפוא שмотר לקוץ אילן סרק אפילו אינו צריך לו.

ואם أولי הוציא הרמב"ם דין מהאמור במסכת מכות (כ"ב). "וליחסוב נמי הקוץ אילנות טובות (הינו שעובר בלאו) ואזהרתיה מהכא כי ממן תאכל ואותו לא תברות". הרי שאין מכאן היתר לקוצצת אילני סרק אלא שאין בהם לאו האמור מפורש באילן מאכל. וכך נראה לכוארה מהאמור בבא-קמא. ועל ברכינו נצטרך לדחוק ולפרש דברי הרמב"ם שמה שכאב

"אינו צריך לו" אין הכוונה שאינו צריך לו כלל ועיקר, זה ברור ששם אדם אינו עושה שום פעולה ללא צורך כלל. ובכן נפרש רבי הרמב"ם בבחינת שבקיה לקרה דאיו דחיק ומוקים אנטפשה (פסחים נ"ט: וש"ג).

והנה בתחילת כתב הרמב"ם: כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה לוקה, אבל קוצצין אותו אם היה מזיך אילנות אחרים או מפני שמזיך בשדה אחרים או מפני שדיםיו יקרים. לא אסורה תורה אלא דרך השחתה. ואח"כ הוסיף: כל אילן סרך מותר לקוץ אותו ואפילו אינו צריך לו וכו' ונctrך לדחוק ולפרש אינו צריך לו כיון האמור לעיל, בונתו אףלו אינו צריך לו לאחת מאותן המטרות שהזכיר לעיל שמזיך או שדיםוי-יקרים וכו' אלא אףלו צריך לו לצורך כל שהוא בעלמא שלגביו אילן מאכל זו השחתה ואסור, לגבי אילן סרך מותר לצורך כל דהו.

ולפרש הבדל קטן זה שבין אילן מאכל לailן סרך, היינו מה יותר באילן סרך יותר ממאכל. נצין דברי המזהר"י בסאנ' (בסיימון ק"א) שהסיק וזע לשונו: הא למדנו שלא אסורה תורה אלא דרך השחתה ממש אבל כל שהוא לצורך כמו שמעולה בדים או לצורך בנין המצור ואפילו כדי לטrhoח לכלת במקום רחוק ממנו שיש שם אילן סרך מותר לקוץ אילן מאכל ולא יתרח להרחק עד הסרך עכ"ל. והרב חותם יאיר (בסיימון קצ"ה) כתוב על אילן שעליו מופיעין חלון וכו' וסיים שמותר לקוצצו דבר אחד שאינו דרך השחתה רק שהוא עשה כן לשם צורך ליבא איסורא, ובסוף דבריו כתוב שם הוא טrhoח כל שהוא אין להתייר איסור תורה ויש בו סכנה עי"ש באורך.

עתה, זה הבדל קטן שנותר בין אילן מאכל לailן סרך, שככל שהוא לצורך מותר באילן מאכל, אבל לא לצורך קטן של מניעת טrhoח קלה וכדומה, ואפילו אילן סרך מותר על כל פנים. בכל הדוחק הנ"ל נדחקנו כדי לישב דברי הרמב"ם שהתייר קציצת

אלון סרק אף שלא לצורך, ומותוך כל המבוואר יוצא ברור,
שकיצית אילנות שלא לצורך כלל, לא הותרה אף באילני סרק.
זו היא ההלכה, והרי היא תואמת איפוא מה שהמנדרנים בתחום
האקולוגיה טוענים גם לעצמי סרק יש חשיבות וכי,
והנני בברכה שהי"ת יצליח בלימוד תורה"ך והוא שמר כשם
הגדולים.